

Siker

XXXIX. évfolyam

'87/5

Ára: 28,- Ft

A FELTALÁLÓK,
ÚJÍTÓK,

KEZDEMÉNYEZŐ EMBEREK
MAGAZINJA

**Győzelem
vereségekkel**

GÁSPÁR SÁNDOR
A társadalom reformfolyamatai
és a szakszervezetek
(4-5. oldal)

Fenyő Márta küzdelmei

E riport hősnője körül sok minden eltér a hétköznapitól. Történetében szerepe van egy nem mindennapi lámpának is. Ez a fiatal nő akár manőken is lehetne. Nőiessége mögött azonban kemény akaratú, önmagát és tetteit szigorral irányító és sokirányú felkészültséggel, tudással rendelkező asszony van. Határozottan tudja, mit vár az élettől, és ezt meg is szerzi mindenképpen, de nem mindenáron.

Győzelem vereségekkel

Fenyő Márta, mert róla van szó, és három társa, Kertész Iván, Rózsa Károly és Szegő Péter együtt vágott az ismeretlennek. Két fizikus, egy vegyész és egy orvos így találta fel az Evolite-lámpát. Ezt a mindenféle biológiai folyamat befolyásolására alkalmas gyógyszerközt, amely sugarával meggyógyítja a gyógyíthatatlannak ítélt sebeket, a szörnyű és fájdalmas lábszár-fekélyeket, felfekvéseket, a cukorbetegségből eredő sebeket, jótékony hatású a menthetetlennek ítélt fogínysorvadásokra, enyhíti a reumás fájdalmakat és még lehetne sorolni. Sokat írtak már róla és még többet arról a harcáról, amelyet Fenyő Márta a feltalálók meghatalmazott képviselőjeként vívott és vív a kutatásért, majd a gyártásért és ma a lámpa általános alkalmazásáért.

– Nem újdonság sajnos nálunk, de mégis mindig megdöbbenek, amikor egy bevált, jó és hatásos gyógyszerköz mellőzéséről hallok. Vajon miért ismétlődik meg ez újra és újra? – kérdezem beszélgetésünk elején, és Fenyő Márta gondolkodás nélkül feleli:

– Nehezen fogadjuk el másoktól az újat, a jobbat, mert működik az irigység és a rosszindulat is.

– Az Evolite is ilyen falakba ütközött?

– Igen, mégpedig közvetlenül azután, hogy a szabadalmat megkaptuk. Dr. Greguss Pál megyei tanár fordult megsemmisítési kérelemmel a Találmányi Hivatalhoz, mondván, hogy az Evolite nem új találmány, hogy ezzel már mások, többek között ő is foglalkozott.

– Mi volt a válasz?

– Az Országos Találmányi Hivatal mondta ki, hogy a találmány új, eredeti és a miénk, teljes jogúan.

– Ezután elcsendesült a vihar?

– Szó sincs róla. Dr. Greguss pert indított

Munkában a „csodalámpa”

Fenyő Márta küzdelmei

a Fővárosi Bíróságnál, amely ma is folyik, és az általa előterjesztett anyag hitelességét bizonyítania kell.

– *Okozott ez kárt Önöknek?*

– Anyagiilag semmiféle kárt nem okozott, de rengeteg időt és energiát rabolt el a pereskedés, a bizonyítás. Márpedig időben vagyok a legszegényebb magam is.

– *Vannak országok, ahol egy ilyen per óriási ingyenreklám, aminek nyomán ezrelével fogyna a lámpa. Milyen a forgalma idehaza?*

– Volt egy időszak, amikor viszonylag sok fogyott Magyarországon 1984–1985-ben, miután a Licencia Külföldi Vállalat eladta a licencet külföldre – Nyugat-Németországba és Svédországba, onnan jöttek a hírek, hogy ez a lámpa milyen jó. Akkor egymást érték a betegek a kórházban, ahol kipróbáltuk és később az OFOTÉRT-nél, ahol meg lehetett vásárolni.

– *Azóta visszaesett a kereslet?*

– Azért ezt így nem mondanám. Negyedévenként 40–50 darab fogy ma is. Mivel egy minimális összeg kifizetése nekünk is jár, azon keresztül látjuk, hogy ha lassan is, de a felhasználók köre szélesedik.

– *A lámpa ára 19 500 forint, nem túl drága?*

– Magánszemélyeknek – főleg, ha idős és nyugdíjas – bizony drága. Ezért is szerettük volna, ha jobban elterjed a tanácsok házhoz járó gondozónőinél, a körzeti rendelőkben, a kórházakban.

– *Ahol alkalmazzák, főleg kórházakban, mindenütt nagyon jó a vélemény róla. Mit gondolt, miért nem terjedt el jobban az Evolite?*

– Külföldről is ragyogó referenciák érkeznek. Azok, akiknek feladatuk a kórházak műszerekkel való ellátása, idehaza mégsem szentelnek kellő figyelmet az újdonságokra. Volt idő, amikor én magam is harcoltam azért, hogy jobban vásárolják. Ma már nem tudok és nem akarok más helyett dolgozni. Az eladás nem a mi dolgunk, vannak erre hivatott szervek.

– *Valóban, az eladás nem a feltaláló dolga, de a közömbösség dűhítő lehet?*

– Lélekölő. Ezerszer győtrőbb, mint az, amikor valami a gondolatból gyógyító eszközzé válik, pedig ez az út sem mentes a rögöktől.

– *Az Evolite születése sem volt könnyű?*

– Annak idején, amikor a Medicorból – ahová az egyetem elvégzése után kerültem, mint okleveles fizikus – átmentem a Tungstramhoz, hozzáláttunk a megfelelő lámpa kifejlesztéséhez. Mire a lámpa elkészült, a Tungstram akkori vezetősége úgy érzékelte, hogy a vállalatnak nem érdemes a témával foglalkoznia. Mint magánfeltalálóknak, szerződést ajánlottak nekünk, amelynek feltételeiben később nem jutottunk megállapodásra. Így került a már kifejlesztett lámpa minden hozzávaló eszközzel együtt a Qualitas Kiszövetkezethez, amely vállalta a gyártást. Ma is ők készítik.

– *A licenc külföldi eladásakor hozzájárultak ahhoz, hogy a lámpát az NSZK-ban és Svédországban is legyárthassák. Sőt, úgy tudom, ők már kifejlesztettek egy második generációt is, amely nemcsak felületi kezelésre alkalmas, hanem mélyebbre hatolva, reumatikus fájdalmakat is gyógyít. Nem volt a gyártási jog átadása könnyelműség?*

– Hosszú ideig magam is arra törekedtem, hogy itthon kerüljön gyártásra. Nem sikerült, pedig energiát, idegességet, munkát fektettem e törekvésbe.

1984-ben rendezett Evolite-szimpoziumon

– *Ismétlődött a Rubik-kocka sorsa?*

– Nem nehéz hasonlóságot találni, és ez talán nem is véletlen. Én már 1969 óta dolgozom az iparban, illetve az iparral. Sajnos azt kell mondanom, ha bejött volna egy nagyobb külföldi megrendelés, kétlem, hogy eleget tudtunk volna tenni annak. De nem is ez a fő gond, hanem az, hogy egy új terápiás eszköz értékesítése a világ bármely részén olyan nagy befektetéseket igényel, amelyre egyetlen magyar vállalat sem lenne képes.

– *Ez úgy hangzik, mintha még sok rossz tapasztalat lenne a tarsolyában?*

– Az egyetemen a Medicor társadalmi ösztöndíjasa voltam, a diplomám megszerzése után boldogan mentem oda dolgozni. Ma is jó szívvel gondolok rájuk. Pályakezdként szinte forrtam az ötletektől, és ez vaskos hibának bizonyult. Nagyon szép feladatokat kaptam. Például az optimális röntgenkép kialakítását. Ennek kapcsán született az első találmányom, az Optix. Az Optix azt a célt szolgálta, hogy valóban optimális legyen a röntgenkép, vagyis az orvosok a nekik lényeges részeket kontrasztosabban és kontúrösen láthassák. Az Optix használatakor derült ki még egy jó vonása: az, hogy a jobb röntgenképet feleakkora sugárdózis mellett is el lehet érni, ami a betegeknek vagy a vizsgáló személyeknek egyáltalán nem mindegy.

Használták, szerették. Én akkortájt még balga lélek voltam, és nem tudtam, hogy egy találmányt hogyan kell bejelenteni. Ennek következtében egyedül én jelentettem be a Találmányi Hivatalban. Gondolom, sejtí a folytatást... Az Optix nem futott be a Medicornál sikeres pályát.

– *Miért, miképpen kell bejelenteni egy találmányt?*

– Nagyon sokat használ, ha egy vezető is benne van. Az Optix esete is ezt bizonyítja. Az orvo-

sok használták. Sorozatban jöttek a jó szakvélemények. Ezután én minden évben megkérdézttem: mikor viszik végre gyártásba? És minden évben egy szép kerek ígéretet kaptam.

– *Meddig tartott ez a játék?*

– Kerekem nyolc évig, aztán lassan rájöttem, hogy ezt a szegény Optixot soha nem viszik gyártásba. Ekkor már valamivel okosabb lévén azt még sikerült kiverekednem, hogy legalább próbálják meg a Licenciánál értékesíteni. Így került a Licenciához, ahol értékesítették is, úgy tíz-tizenegyes év múlva.

– *Úgy látom, hogy túl korán jön rá a dolgokra, hogy az ötletei éveket, évtizedeket szaladnak előre. Nem gondolja, hogy a túl korán jött ötletekbe nem szabad túl sok energiát fektetni?*

– Ma is korán jönnek az ötleteim, de most már van türelmem és kivárom az alkalmas időpontot.

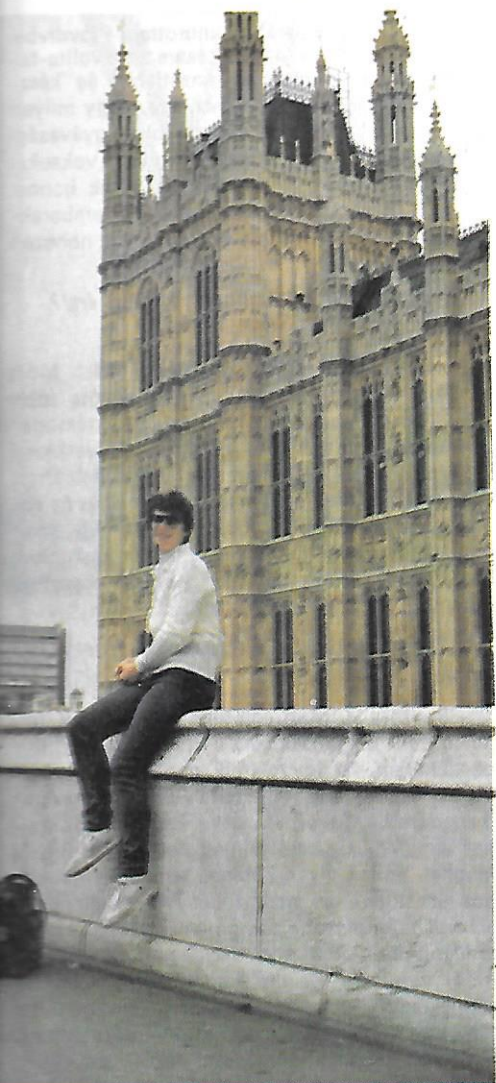
– *Azt még nem árulta el, hogy a végén gyártották-e az Optixot, vagy sem?*

– Az 1969-es találmányt gyártani kezdték – mondol, mikor?

– 1980 körül.

Más, 1972-ben írtam a Medicor Műveknek egy vaskos tanulmányt az ultrahang-diagnosztikáról. Akkor még sehol nem volt az ultrahang-diagnosztika, én viszont foglalkoztam vele. Éretem, tudtam, hogy ez fontos dolog. A tanulmányom kétféle oldalas volt. Ma is megvan, meg lehet nézni. Azt írtam, hogy a nyolcvan évek elejére az ultrahang-diagnosztika bizonyos területeken helyettesíteni fogja a röntgen-diagnosztikát. És mit írt rá az akkori műszaki igazgatónk véleményként? Egyetlen megjegyzés: azt is vörös tintával. Ezt: No-no!!!

Győzelem

Egy kis pihenő Londonban

– Akkoriban elég szép pénz volt.

– Igen. Csakhogy ez akkor ötletként is száz- ezreket érhetett volna. A dolog azon bukkant meg, hogy szerettem volna az úgynevezett kvalitatív vérkép készítését automatizálni. Ez azt jelenti, hogy a mikroszkópban látható sejtek a különböző fehérvérsejtek analízisét automatizáljuk. Ha ezek jellegzetes tulajdonságait feldolgozzuk és digitálisan értékeljük, akkor a gép kiadja a vérképet. Abban az időben még az R-10-es számítógépek voltak divatban. Bőhöm nagy masinák. Rengeteget dolgoztam különböző, a számítógépekhez is értő szakemberekkel. És megszületett az elképzelésem: a gép öt perc alatt adta ki egy ember kvalitatív vérképét. Az volt a vélemény, hogy ez túl lassú, és hogy ezt a munkát egy laboráns olcsóbban, gyorsabban megcsinálja. Ma, a mai számítógépekkel, már másodpercek alatt megoldható lenne ez a feladat. Gondolja el, mit jelenthet ez a mai világban?!

– Mennél tovább hallgatom, annál bosszúsabb leszek.

– Én viszont nem bosszankodtam. Jártam fűhöz-fához, bizonygattam jobbra-balra, hogy ez csak a jéghegy csúcsa. Magyaroztam, hogy millióféle kiértékelést lehetne még csinálni – mellesleg ezek közül sok ma is aktuális és alkalmazható lenne. Hiába ágáltam, betonfalak fogtak körül. És mit látok ma? A Medicornál ésbontóan hajtják a digitális képfeldolgozást az orvosi gyakorlatban, amivel én tizenöt évvel előttem már foglalkoztam, és amit akkor letöröltek a tábláról.

– És soha nem említette ezt meg a Medicornál?

– Néha találkozunk különböző konferenciákon és mondogatják: milyen kár, hogy nem vettük ezt akkor észre. Mégis őriítő, hogy tizenöt év múlva kezdik az egészet előlről, most, amikor a világ már régen túlhaladt rajtunk. Akadt azonban egy másik ötletem, és ha tréfás kedvemben lennék, azt mondanám, ingyen adom, csak csinálja meg végre valaki. Nálunk mindenkire kötelező a tüdőszűrés. Egy szegedi orvos, dr. Fráter Loránd fedezte fel, hogy a szívkontúrok- ból – bizonyos jellegzetes távolságok mérésével – a szív állapotára lehet következtetni. Lényegében egy olyan algebrai összefüggést hasznosít, amely könnyen számítógépesíthető. A tüdőszűrésnél a mellkasunk mellett ott a szív kontúrja is. Semmi mást nem kellene csinálni, mint számítógéppel digitálisan értékelni a szívkontúr, illetve ezt az algebrai összefüggést betáplálni. Így mindenkinek a szívét, illetve annak állapotát évről évre követni lehetne. Fantasztikusan korán megállapítható lenne az infarktusra való hajlam. A tüdőszűréssel együtt nagy valószínűséggel sok-sok ember infarktusát meg lehetne előzni. Ezt is leírtam az egyik tanulmányomban. De minek? Megírtam azt is, hogy ha a vérnyomással és az EKG-val kombinálják a szívkontúr adatait, megsokszorozhatnák az információs adattárt az állampolgárok egészségi állapotáról. Azóta sajnos nem foglalkozom digitális képfeldolgozással, és így könnyen lehet, hogy ezt már valaki megvalósította.

– Szédítő perspektíva és milyen korszerű, jó

egészségügyi ellátást jelentene. De alaposan el-
tértünk az Evolite-tól?

– Ellenkezőleg. Mindíg ugyanabban a körben járunk.

– Az Evolite-lámpa, úgy hallottam, még ren-
geteg mindenre használható. Már olyasmit is
rebesgetnek, hogy leukémiánál is alkalmazható,
sőt, a férfierőt is visszahozza?

– Ezek megalapozatlan megállapítások. Nem áll rendelkezésünkre elegendő mennyiségű tudomá-
nyos bizonyítási anyag. Mert ha ez így lenne,
akkor Budapesttől Bécsig állnának a páciensek.
Bár beigazolódna, mert akkor ezzel is sok em-
beren segíthetnénk. Az Evolite viszont alkalmas
sok más egyébre. Foglalkozom a biokémiával
és a biofizikával is. Ezekből a tudományokból
annyit már elsajátítottam, hogy tárgyalóképes
legyek a kifejezetten ezekkel a területekkel fog-
lalkozó kutatóknál és szakembereknél. Ebből ki-
indulva keresem az Evolite alkalmazását sok
más területen is. Így például a mezőgazdaságban,
az élelmiszeripar különböző ágazataiban, például
a sörgyártásban és még sok egyéb területen.

– Hogyan lehet ezt a lámpát alkalmazni
a mezőgazdaságban vagy a sörgyártásban?

– Ezekkel kapcsolatban van egy megadott
szabadalmunk: 1985 elején kaptuk meg. Még
svédországi utazásaim alatt foglalkoztam ezzel
a témával. A Pripps pevezetű svéd sörgyárban
csináltam az első kísérleteket 1982-ben. Egészen
kitűnő eredményekre jutottunk. Húsz-harminc
százalékkal jobb eredményt lehetett elérni az árpa
csíráztatásakor a polarizált fényvel kezelt magok-
nál. És öt nap helyett három nap alatt – tehát
két nappal lerövidítettük a csírázási időt is. Erre
és még más kísérletezésekre alapozva nyújtottunk
be egy szabadalmat, amely mint már említettem,
1985 óta érvényes. A címe: „Eljárás és rendszer
a gabonaszemek csírázóképeségének növelé-
sére.”

– Alkalmazzák, használják?

– Úgy tervezzük, hogy szolgáltatóként ajánl-
juk majd. Egyszerű, könnyen alkalmazható rend-
szer, amelynek nincs semmiféle károsító hatása,
és bizonyos esetekben nagyon jó a hatásfoka.
Hadd jegyezzem itt meg, hogy bárki, aki ezt
az eljárást jogtalanul alkalmazza, az szabadalom-
bitorlást követ el, és jogunkban van ellene bírósá-
gi eljárást indítani.

– Hallgatom küszködéseit, harcait, és úgy ér-
zem, meg kell kérdeznem: soha nem jutott
eszébe, hogy másutt, más országban talán könny-
nyebben ért volna el sikereket?

– Ha nyugati országra gondol, azt kell vála-
szolnom, hogy sokat utaztam a világban és sokat
láttam. Négy nyelven beszélek, tehát gondolom,
nem lettek volna nagyobb nehézségeim – az al-
kalmazkodás első idejét leszámítva. És mégsem
gondoltam soha erre. Igaz, odakint másképpen
kezelik az olyan témákat, amikben én is dolgo-
zom. Létezik egy egészséges bizalmatlanság – de,
ha leteszed az asztalra a tudományosan igényes
bizonyítékot, eltűnik ez az érzés, és fejet haj-
tanak a tények előtt, elfogadják azokat. Itthon
sokan neheztlik az utat. Betartanak, irigyek és
nehezen viselik el a kiugrásokat, a nagy sikereket,
és én mégis itt szeretek élni. Nem mondom,
el tudnám képzelni, hogy néhány évig kint

– Bejött?

– Mint annak a rendje, a nyolcvanas évekre.
Most már lecsengőben van az ultrahang-
diagnosztika, a Medicornál pedig néhány éve
kezdtek foglalkozni ezzel. Tizenöt évvel később!
Ha akkor veszik a lapot, ha hisznek nekem és
észbe kapnak, hogy most kell lépni, most kell
megvalósítani – akkor lépünk és előnyünk van
a világban. Elég, vagy érdeklik még az ehhez ha-
sonló történetek?

– Egyre kíváncsibb vagyok!

– Azt hiszem, 1974 volt, amikor ugyancsak
a Medicor Műveknél egy tanulmányt írtam arról,
hogy foglalkozni kellene a digitális képfeldolgo-
zással. Akkor még a komputeres tomográfiának
híre-hamva sem volt. A tanulmányomat megír-
tam, beadtam, kettőezer forintot kaptam érte.

vereségeikkel

Győzelem vereségekkel

dolgozzam valahol, hogy a gyermekeim megtanulják valamelyik világnyelvet, de hogy szakítsak az otthoni környezetemmel, a barátaimmal, a fáradtsággal kiépített kapcsolatrendszeremmel, erre képtelen lennék.

– Tehát az örökös küzdelem sem hajtotta arra, hogy változást tervezzen az életében?

– Miért tenném?! Sokat és szívósan dolgoztam. Sokat és szívósan dolgozom most is. A legjobban nem a munka, hanem az fáraszt, hogy rengeteg energiát kell befektetni a megvalósításba, a kapcsolatrendszer kialakításába, a kutatáshoz szükséges pénzek összeszedésébe, a kísérletek végrehajtásának megszervezésébe.

– Találmányok, küzdelem, pénz, pereskedés. Csupa nehéz – férfias – dolog. Velem szemben pedig egy csinos, karcsú fiatal nő ül, akinek harcaihoz megértő férje és két szép kislánya van. Kézenfekvő a kérdés: hogyan „tűri” a család ezt a Fenyő Mártát?

– Csak tavaly költöztünk ebbe a lakásba. Addig édesanyámmal éltünk együtt. Ő nagyon sokat levett a vállamról. Az egész háztartást, sokszor a gyerekek nevelését is. Nagyon sokat köszönhetek neki. A családommal szerencsém van. A férjem higgadt és nyugodt, lecsendesít, ha már elvesztem a türelmemet. A két kislányom – két tündér, akik tudomásul vették, hogy az anyjuknak sokat kell utaznia, hogy sokat kell tárgyalnia, és néha éjfélig is a telefontól ül – amíg volt telefonunk, mert most nincs –

hogy 1985 novemberében kijutottam Plovdivba, az Ifjú Feltalálók Világkiállítására az Evolite-tal. A Találmányi Hivatalban önzetlenül és készségesen hívják fel a figyelmet arra, hogy milyen lehetőségek vannak. És amikor sokan gyávaság, vagy irigység miatt nem merték letenni a voksukat az Evolite mellett, ők letették és hittek benne. Egy biztos: segítséget csak az egyes emberektől lehet várni. A hivatalok rendkívül nehezen mozdulnak.

– Az intézményes támogatás hiányát érzi?

– Nagyon.

Sokat kell szaladgálni minden fillérért. Most némileg enyhült ez a nyomás – amióta több a vállalkozó kisbank. Így jutottunk mi is támogatáshoz az Agritrál és az Ipari Szövetkezeti Fejlesztési Banknál a mostani kutatásainkhoz. De ez megint csak egyéni kezdeményezés és sok munka eredménye. A dolgok ma még azon múlnak, hogy kit mennyire lehet az igazunkról meggyőzni, és ez sokszor nagyon keserves dolog.

– Egy feltalálónak a saját menedzserének is kell lennie?

– Pontosan! Mert, ha ma elmegy egy feltaláló mint magánszemély a HIVATAL-ba, hogy pénzt kérjen, ezt úgy tekintik, mint valami furcsaságot, csodát. Ha egy feltalálónak nincsenek menedzseri képességei, eleve elveszett. Számíthat arra, hogy a találmánya életrekelés helyett meghal. Voltak olyan kutatási témáim, amelyekhez én adtam az eszközöket. Az eredmények elérése után viszont bementem a HIVATAL-ba; ahol mindent letettem az asztalra, és elmondtam, miről van szó. Az illetékes meghallgatott, és sajnálkozott, hogy mint magánfeltalálót nem tud támogatni. Szereztem meg a kutatóintézet hozzájárulását, és akkor támogatni fogják anyagilag ezt a kutatási témát. Utánajártam, megszereztem, az Intézet beadta a kérelmet, a következő évben a HIVATAL az Intézet összes kutatási témáját leállította, és egy fillért sem adott semmire. Így a mi témánk is természetesen támogatás nélkül maradt.

– Ezek szerint a magán-menedzselést még mindig nem nézik jó szemmel?

– Nagyon nem. Gondolom, ezért is kevés az olyan feltaláló, aki ezt képes végigcsinálni.

– Az sem segített a küzdelmes ügyeiben, hogy Fenyő Márta egy fiatal, csinos nő?

– Most legyenek álszerény? Segített. Mégpedig azzal, hogy mi nők kicsit jobb beleérzési képességgel vagyunk megáldva. Hamarabb találunk rá a megfelelő hangra, élhetünk olyan eszközökkel, amelyek egy férfitől visszasák, például a kedvességgel.

De hangsúlyozom, hogy mindez nem ér semmit, és nem teremthetünk igazi értéket, ha nem vagyunk kitartóak, szívósak és nem bízunk eléggé az eredményességben. Néha ez már elérheti a fanatizmus határát is.

A siker ugyanis – amire az ember vágyik – csak így érhető el.

NYÁRADI ÉVA

VARADI IBOLYA felvételei

Pataki Éva és Judit, Márta gyermekei

– Megvallom, az előbbi kérdésemet is ilyen gondolatok inspirálták ...

– Mindez valóban nagyon nehéz. De nincs más út. Nálunk nincsenek olyan gazdag emberek, akik rászánják a pénzüket egy-egy értelmes ötlet kibontakoztatására, megvalósítására. Akik ilyesmire szánják magukat, azok főként üzemek vagy intézetek – és érthető, hogy ők gyorsan szeretnék látni az eredményt. A kutatások pedig időt és türelmet igényelnek, és gyakran előre nem látható a várható eredmény.

amikor a betegek vagy az orvosok hívják, érdeklődnek. Azért, amikor csak lehet, együtt vagyunk, sportolunk, kirándulunk, segítünk nekik a matematikában, fizikában. Vigyázunk egymásra. Esetről esetre akad néhány jó szándékú segítőtárs is. Most például Láng István, az Akadémia főtitkára, akinek szívügye az egyik kutatási témánk. Nagyon sokat köszönhetek Szigeti Sándornak, ő az Országos Találmányi Hivatal dolgozója. Odafigyel és tesz is érte, hogy a találmányok híre ne csak itthon hallassék. Neki köszönhetem,